

Räddningshus betraktade i förhållande till fängelser och fatt iginrättningar...

Kahl, Achatius,

54 H Br.

National Library
of Sweden

Solit. ekon.
Bernas...
S. Allen.
(Pry)
o

Bäddningshus,

BETRÄKTADE I FÖRHÅLLANDE TILL

FÄNGELSER OCH FATTIGINRÄTTNINGAR,

AF

ACH. KAHL.

LUND,

TRYCKT UTI BERLINGSKA BOKTRYCKERIET,

1843.

Handwritten text, possibly a name or title, located at the top of the page.

Handwritten text, possibly a date or location, located below the top section.

Handwritten text, possibly a name or title, located in the middle section.

Handwritten text, possibly a name or title, located in the lower middle section.

Handwritten text, possibly a name or title, located near the bottom.

Handwritten text, possibly a name or title, located near the bottom.

Handwritten text, possibly a name or title, located near the bottom.

Räddningshus i förhållande till Fängelser och Fattiginrättningar.

Af bihangen till Lunds Veckoblad, Nr 11 och 15 för detta år, har Allmänheten redan sett, huru Räddningsinstitutet i Råby fortfar att verka för moraliskt vanvårdade barns förbättring. Då denna välgörenhetsanstalt i framtiden lofvar de herrligaste frukter, så är det en verklig lycka, att den icke som mångt annat gagnande företag gått under i sjelfva sin början, utan att den tvertom efter en tillvaro af $2\frac{1}{2}$ år är istånd att vårda 14 olyckliga barn eller mer än dubbla antalet af dem, som funnos vid inrättningen, när dess första revisionsberättelse för 2:ne år sedan offentliggjordes. Författaren till närvarande uppsats, som anser räddningshusen vårda en vida större uppmärksamhet än den mången hittills ägnat dem, tror, att de bära inom sig frön till en bättre och lyckligare framtid för den lägsta och mest vanlottade samhällsklassen, och att de, rätt begagnade, kunna helsosamt inverka på fattigvård och fängstyrelse och bidra till statsorganismens utveckling och fullkommande äfven inom dess

aldra lägsta regioner. Och det är af denna anledning han här tar sig friheten att framkasta en och annan åsigt af ifrågavarande stiftelser och deras samband med fångelser och fattiginrättningar.

Bland samhällets mångartade bestyr äro fattigvård och fångstyrelse i sanning viktiga angelägenheter. Deras ändamålsenliga reglering utgör ett af de svårlostare bland dagens statistiska problem. På den beror till betydlig del allmänna säkerheten liksom samhällslivets öfriga behag och trefnad. Tiggeriet och brottsligheten äro landsplågor, som i de mänskliga olyckornas skala stå närmast kriget och pesten. Och det är således af största vikt att påtänka medel, hvarigenom dessa olägenheter, om icke helt och hållet förekommas, åtminstone hållas stängda inom så trånga gränser som möjligt. Armodet och till en stor del äfven brottsligheten hafva i alla länder och bland alla nationer följt den stigande bildningen, de förfinade men försämrade sederna och det utvidgade samhällsskicket, liksom de starkaste skuggorna följa det klaraste solskenet. Dessa plågor trycka en församling, en stad, ett land i förhållande till dessa sednares folkrikhet, till invånarnes njutningsbehof och deras fallenhet för fåfånga, maklighet, vällefna och lyx. Så se vi, huru nästan i alla isolerade och smärre landtförsamlingar och städer äfven hos oss, dit yppighet och sedeförderf ännu icke hunnit intränga, ingen fattigvård behöfs, och huru stölder och flera andra brott äro der så okända, att Domboken under dessa rubriker snart sagdt endast består af oskrifvet papper, då deremot i de folkrikare och mera trafikerande landtförsamlingar och städer fattigdomen, sedeslösheten och tigger-

riet täfla med brottsligheten för att göra vinstandet der i flera afseenden mindre uppfriskande. I Falsterbo, Sverges minsta stad med endast 223 invånare, hvilka lefva till största delen af fiske och åkerbruk utan närmare beröring med den fruktbarare skånska slättbygden, finnes för närvarande icke något fattighjon ejheller har något sådant der i mannaminne funnits; en omständighet, hvilken gifvit anledning till en gåtlik fråga, som man på den orten ofta hör framställas, den nemligen: hvilken är den rikaste staden i Sverge? hvarpå svaras, Falsterbo, emedan der ingen invånare finnes, som icke har nödorttig bergning. Stölder och andra gröfre brott äro der lika okända som tiggeri. Ett nära likartadt förhållande har ägt rum med Skanör och med St: Ibs församling på ön Hven. Halfva sekler hafva förflutit, under hvilka man der hvarken varit besvärad af något fattighjon eller af någon stöld; och endast tillfälliga omständigheter hafva under de sednare åren satt dessa församlingar i nödvändighet att lemna understöd åt några sina fattiga, hvilka dock hvarken äro till antalet många eller för närgränsande socknar betungande.

Det förtjenar här att anmärkas, att man i Sverge under hedendomen, då lefnadssättet var enklare och sederna i flera hänseenden renare än nu, knappt visste af fattiga eller fattigvård. Rimberty berättar åtminstone, att på Anscharii tid en till christna läran omvänd from qvinna vid namn Frideburg, som på sotsängen beslutat att testamentera sin betydliga qvarlåtenskap till de fattiga, förordnade, att hennes dotter Catbla skulle efter hennes död sälja qvarlåtenskapen och, emedan *fattiga här*

voro högst sällsynta *), föra dess belopp till Dorstadt, der behöfvande funnos i mängd. Och från en ännu aflägsnare forntid förtäljer sagan, att man då kunde "upphänga armband af Guld i skogen utan att någon borttog dem." Sådant var tillståndet hos våra förfäder under Ynglingaättens spira, den allmänna välmågans gyllene ålder i Norden, då de bräcklige och ålderstegne läto "märka sig med svärdsudd åt Oden," eller störtade sig ned för ättestupor, eller läto slagtingar gifva sig dödsslaget med ätteklubban, då Husfadren hade rättighet att utkasta det nyfödda barnet, hvilket han icke kunde försörja, som föda åt skogens vilddjur och uppfostrade de andra till blodshämnd och vikingafarder, då Herrarne kunde befalla öfver sina trålar som öfver sin andra egendom och efter godtycke dödade dem, då man inomlands iakttog en patriarkalisk sparsamhet och tarflighet, men utomlands frossade bland plundrade nationers byten, korteligen: då sed, lag och lefnadssätt i förening med sjelfva gudaläran bidrogo till att utestänga torftigheten och betrygga den allmänna välmågan.

Men andra tider andra seder. Klosterväsendet och munkupplysningen räknade äfven den lekamliga fattigdomen bland christliga förtjenster, förljufvade dermed alla dess lidanden, utdelade aflat för allmosan och kanoniserade icke sällan sjelfva tiggarmunken. Katholicismens anda, som visserligen bidrog att utrota vildheten, barbariet och öfvermodet hos den gamle Nordbon, och att i deras ställe inplanta en mildare, frommare och fridsammare sinnes-

*) *Quia hic minus pauperes inveniuntur. Vita Ansharii Cap. 17.*

stämning banade dock småningom vägen för maklighet, veklighet, flärd, yppighet och sedeslöshet, och med dem har armodets, tiggeriets och förbrytelseernas jernålder tid efter annan inträdt. Vi besväras ty värr ännu af dess tyngd; *) men på det att den icke må nedtrycka oss, måste vi söka underlätta bördan så vidt vi förmå, om vi än icke våga hoppas att någonsin helt och hållet kunna afskudda oss den. Och till detta ändamåls vinnande gifves det för oss, som lefva i bildadt samhälle med christliga pligter och förbindelser, föga något ädlare och användbarare medel än det, att genom lämpliga institutioner söka, så vidt möjligt är, förekomma nöden, förvildningen och brotten, särdeles hos de lägre folkklasserna, som utgöra mängden af nationen, som alltid bära dagens *hetta och tunga*, och hvilkas nödlidande ofta äro mindre vållande till sin beklagansvärda belägenhet än man i allmänhet synes vilja medgifva. Af dessa folkklasser böra vi visserligen utfordra hvad *Lagen föreskrifver*, men vi böra också möta dem med *Evangelii förbarmande*. Om vi å ena sidan begagna deras fysiska krafter, så länge de haf-

*) Af berättelsen om fångvården i riket under 1840 inhämtas, att totalsumman af de särskilda slags fångar jemte barn, hvilka under året förvarades i samtliga större detentionsfångelser utgjorde 17,636 personer. Och uti af Forsells Statistik öfver Sverige 2:dra uppl. Stockh. 1833 pag. 310 läser man, att "de behöfvandes antal i Sverige utgjorde år 1825 enligt Tabellkommiss. beräkningar icke mindre än 544,064 personer. Det vill säga, att öfverhufvud räknadt, kunde hvar 5:te person icke lifnära sig utan understöd af andra." Säkerligen har under den tid, som förflytit sedan 1825 och 1840 hvarken de behöfvandes eller brottsligas antal hos oss i betydlig mån minskats.

va några att erbjuda till vår tjänst, så böra vi också å andra sidan sörgja för deras moraliska bildning och vårda dem under de åldrar och i de fall, då de sjelfve icke kunna bereda sig ett torftigt uppehälle. Och i den mån vi af staten fordra, att den skall sätta dem ur stånd att skada samhället, i samma mån böra vi söka att bereda dem tillfälle att kunna gagna det. Detta vill med andra ord säga: vi måste på alla orter, der beholvet kräfver, hafva fattighus och kokhus för ålderstegna, bräckliga och krympingar, arbetstillfälle, såvidt möjligt är, för de arbetsföra, som sakna annan verkningskrets, som hafva krafter, men inga föremål att öfva dem på, tukthus och fängelser för mindre och större fullmyndiga brottslingar, men framför allt räddningshus för vården och uppfostran af värnlösa och vilseförda barn tills de kunna försörja sig sjelfva, och ingå som verksamma och nyttiga medlemmar bland den arbetande folkklassen. I förhållande till räddningshusens större eller mindre verksamhet och mer eller mindre ändamålsenliga anordning synes antalet af fattiga och af brottslingar blifva stort eller litet. Det kraftigaste medel att förminska såväl fängelsernas som fattighusens överbefolkning är att genom passande uppfostringsanstalter söka i tide förekomma okunnigheten, lättjan, sedeförderfvet och deras följeslagare, armodet och brottet. Fängelsernas ändamål är ögonskenligen blott af negativ art. De hindra endast något ondt. När deras riglar, bommar och celler afhålla missgerningsmän från öfvervåld, så hafva de uppfyllt sin hufvudsakliga bestämmelse i staten. Uppfostringshusets syfte deremot är af positiv beskaffenhet. Det befordrar något godt. Det icke blott hindrar brottet, det

söker äfven att förbättra brottslingen, det gör honom ej allenast till en oskadlig utan äfven till en nyttig medlem i samhället, det utplockar och utgallar ur folkmassan dess sämsta frön, de uppspirande ämnena för fattighuset och fängelset, och söker enligt normalregeln för all uppfostran att böja, rätta och förädla det hårda och vilda sinnet under en ålder, då det annu är böjligt och låter rätta sig. Sällan lyckas correctionshuset att förbättra den redan i skaf rigtning utbildade karakteren, den i ondska förhårdade missdådaren. Hos honom är all omvändelse och återgång högst sällsynt och opålitlig, ja i de flesta fall åtminstone för mensklig makt omöjlig. Men barnets natur, äfven den mest stålsatta, låter ännu smida och ombilda sig. Det är åt detta håll, som förbättringsinrättningar böra rigta sina stridskrafter; här är ännu framgång och seger att hoppas. Således har *endast* räddningshuset ett afgörande inflytande både på fattighuset och på fängelset. Dessa inrättningar stå till hvarandra i ett naturligt vaxelförhållande. De äro länkar i polismaktens kedja, af hvilka ingen kan saknas, utan att allmänna ordningen deraf lider. Från den punkt af medborgerlig bildning, hvarpå nationerna för närvarande befinna sig, tyckas räddningshusen för dem vara lika oumbärliga som lazaretter, hospitaler, m. fl. De äro fridlysta Hemvist för den lägsta, den djupt fallna men ännu icke alldeles förlorade delen af menskligheten, Oaser, som locka till sig ödemarkens unga, vilseförda karavanskaror, mottaga, tillrättavisa och uppfostra dem, tills de kunna ingå som nyttiga arbetare i något af samhällslifvets yrken. Dessa stiftelser förminska åtminstone

ne fattighusen och fängelserna till personal, om de än icke kunna göra dem helt och hållet öfverflödiga.

Men ju angelägnare räddningshusen äro till förekommande af nöd och brottslighet, destomera maktpåliggande är, att de hvarken sakna en passande lokal eller nödig uppsigt och styrelse. Utom i Hufvudstaden, der såväl den stora befolkningen som fattigdomen och sedelösheten bland sämre klassen gör ett räddningshus nästan oundgängligt, böra dessa inrättningar i Förfs tanka vara belägna i närheten af de städer, der Länsstyrelserna och Domkapiteln äro förlagda. Troligen skall Landshöfdingen då lika litet undandraga sig att hålla en vårdande hand öfver deras yttre och oekonomiska sida, som Biskopen att fästa ett vaksamt öga på deras moraliska och religiösa fortgång. Dessa städer äro alltid de största och folkrikaste i provinserna, der de flesta brott begås, och till hvilkas häkten och fästningar lagbrytare vanligtvis föras. När dessa, som ofta händer, medföra hustrur och barn, så kunde barnen möjligen blifva inrymda i räddningshuset i stället för att följa föräldrarna i fängelset, der de missledas af onda exempel och inandas en giftig atmosfer. Af berättelsen om fångvården i riket inhämtas, att under loppet af år 1840 ett antal af 268 barn åtföljt föräldrarna i fängelset. Detta factum ensamt talar mer än något annat för behofvet af räddningshus. Utom sådana inrättningar hvad kan det väl sannolikt blifva af alla dessa barn, om icke förbrytare och missgerningsmän? Räddningshusen böra vidare förläggas på landet, der barnen icke behöfva inspärras inom en trång lokal och dagligen påminnas om fängelsets tvång, utan der de, omgifna af en

fri natur och en frisk luft, den blidare delen af året arbeta under Guds bara himmel. Vål vore, om hvarje räddningshus ägde så mycken jord, att det kunde underhålla ett åkerbruk och uppfostra sina elever hufvudsakligen för landtmannayrket. Dessa stiftelser blefve då äfven små åkerbruksinstitut, som kunde bestå genom sin egen verksamhet, och som icke behöfde befara att bilda barnen för ett yrke, som möjiligen i framtiden ej lemnade dem nödortfåg utkomst. Erfarenheten visar, att fabrikena i mångt land nästan kunna anses som lysande förgårdar till fattighusen och fångelserna, der en stor del af de för-ras befolkning slutligen stannar, men att deremot åkerbruket öfver allt bereder sina idkare åtminsione en tarflig bergning, och att det hör till undantagen, när någon, som med förstånd och kraft ägnar sig åt detta yrke, kommer att falla fångstyrelse eller fattigvård till last. Men framför allt ligger det magt uppå, att de Lärare, som hafva närmaste tillsynen vid inrättningarne, äro personer med god och ihärdig vilja, klart förstånd, varm människokärlek och djup människokänedom, så att de kunna tillvinna sig barnens förtroende och tillgifvenhet, nedlåta sig till deras sfer, sätta sig i deras belägenhet och efter en sund pädagogisk teori ombilda deras lynnen och karakter utan att hvarken på dem använda penalismens och tukthusets kärlekslösa behandling eller genast tillåta dem den vanliga folkskolans för det ännu vårdslösade, råa och obildade sinnet så lätt till sjelfsvåld och brott urartande friheter, med ett ord: personer, som i grund förstå sitt kall, och som anse för sin högsta ära och sitt enda mål att lefva och uppoffra sig för sitt yrke. De äro själen

uti inrättningarne, de unga trädens saft och kärna; så länge denna kärna är frisk, sålänge bära grenarne frukt.

I alla här nämnda afseenden utmärker sig Råbyinrättningen på ett fördelaktigt sätt. Den är belägen $\frac{1}{8}$ mil från Lund, $\frac{5}{4}$ mil från Malmö, 3 mil från Landskrona, i den bördigaste och folkrikaste delen af Skånska slätten, der hemmansklyfningar, till den yttersta grad, ja till några kapplands jordrymd utsträckta, påskynda alltför tidiga och oöfverlagda giftermål, i en trakt, der provinsens vägar korsa hvarandra, der sedeslösheten, spridd från tvenne garnisonsstäder och från samlingsstället för några hundrade ynglingar, inom få miles omkrets lemna tillgång på ett större antal moraliskt vanvårdade barn än det, hvaröfver flera härader, ja kanske hela provinser af det öfre och folkfattigare Sverge hafva att beklaga sig. Förf. besöker ofta Råbyinrättningen och har alltid der funnit barnen friska, snygga, ordentliga och efter allt utseende förbättrade. Vid inträdet i arbetssalen har han ofta tyckt sig läsa i barnens hlickar glädjen öfver deras förändrade belägenhet. De äro fria och muntra utan sjelfsväld, hvarken förklemade eller förbråkade; deras föda är tarflig och sund, och äfven den kallaste delen af året ligga de enligt ortens bruk i oeldadt rum. Inrättningen står i närmare beröring med likartade stiftelser i andra, mera aflägsna länder, och vexlar notiser med dem. Den har således en säker grundval att bygga på. I Danmark, Tyskland, Frankrike och Schweitz hafva redan dessa välgörenhetsanstalter visat sig vara ett af den nyare philanthropiens skönaste verk och stå der som oförgångliga minnesstoder af v. Fellenberg, Wehrli, Wichern, Fichau och andra Ädlas bemödanden

att rädda äfven den del af mänskligheten, som man hittills lemnat åt sitt öde eller ansett som alldeles förlorad.

Hvad den berömde v. Fellenberg i förening med Wehrli uträttat äfven för de råaste och mest demoraliserade Schweitzerbarns bildning är verldskunnigt. Wicherns ädla ansträngningar i samma riktning vid det s. k. rauhe Haus i närheten af Hamburg, och de välgörande verkningar, hvilka Berlinerinstitutet ända från sin stiftelse år 1825 frambragt, torde äfven här i Sverge icke vara obekanta. Men då vi hafva vidrört det i Norden troligen hittills okända namnet Fichau, så anse vi oss böra åtminstone med några ord visa, huru en kraftig vilja, om ock till en början med tomma händer, kan besegra alla hinder och öppna de ljusaste utsigter för den mest vanlottade och lidande delen af mänskligheten till en tårflig och anständig bergning.

Sedan choleran med stor förödelse härjat Marseille, beslöt Abbé Fichau, då endast 26 år gammal, att derstädes bereda en tillflyktsort för flickbarn, hvilka under den härjande farsoten förlorat sina föräldrar. Företaget lyckades fullkomligt, hufvudsakligen derigenom, att det understöddes af 500 Damers förenade deltagande. Ett större hus inköptes, der i närvarande stund öfver 100 unga skyddlingar vårdas och uppfostras under öm tillsyn af Les Soeurs de charité, sexton till antalet. Uppmuntrad af denna framgång beslöt Fichau att äfvenväl bereda ett tillflykts- och förbättringsställe för äldre förbryterskor. Med samma välvilja möttes detta företag, och liksom medelst några slag af en trollstaf bereddades inom kort tid ett härberge för dessa, ur samhället utstötta, varelser. Men

Fichau ville sätta kronan på sitt verk och bilda ett räddningshus äfven för barn och yngre förbrytare. Den enda penningtillgång han sjelf ägde af 800 franker utgjorde första bidraget på den anteckningslista, hvilken upptog medlen för detta företag. Sakens vikt och adla syfte talade för sig sjelf, och Fichau understöddes så kraftigt, att en betydlig lokal med tillhörande trädgård och olivplantering i en af Marseilles förstäder kunde inköpas. Som fordom enligt fabeln tonerna från Amphions lyra framkallade Thebes murar, så uppreste några människovänners harmoniska sträfvande Maison pénitenciaire, industrielle et agricole, som innan kort stod färdigt att emottaga de små förbrytarne i sitt sköte. I början upptogs endast ett ringa antal barn, men våren 1842 funnos derstädes omkring 150 och hösten samma år skulle antalet ökas till 200. Sjelf öfver-skådar Fichau som en skyddsengel med kärleksrik blick det glada ungdomsvimlet i sin nya boning; men de inre detaljerna vid räddningshuset äro öfverlemnade åt Abbéerna Margelan och Coillas. Inrättningens underhållskostnad bestrides dels genom barnens egen arbetsflit, dels genom frivilliga gåfvor, dels genom bidrag af Staten, som mot bestämd afgift af 80 Centimer eller $\frac{4}{5}$ frank om dagen för personen derstädes inackorderar brottsliga barn.

Då man iföljd af räddningshusets belägenhet uti en stor stad icke kan bereda barnen sysselsättning vid ett mera utvidgadt åkerbruk, så användas de hufvudsakligen inom verkstäderna, hvilka uppnått stor fullkomlighet och hvaribland äfven en finnes för slipning af koraller. Från skräddare- och skomakareverkstäderna ske betydliga beställningar för Arméens behof i Algier. Arbetsförtjensten

fördelas emellan inrättningen och barnen, och Förf. har hört ett ögonvittne omtala, att under dess besök vid räddningshuset, ett af barnen, som efter pålitlig moralisk förbättring derifrån utgick, till sin hemort medförde 400 genom egen flit och omtanka besparade franker.

Barnens moraliska förbättring förberedes och bearbetas här icke efter vanlig slentrian utan efter rationella grunder, hvilande på bepröfvad psykologisk erfarenhet. Konstens och naturens magi låter man verka i förening till befrämjande af samma ändamål. Så t. ex. använder man för att mildra barnens vilda och obändiga sinnen med framgång musiken. Den är en af deras älsklings-sysselsättningar. De undervisas i skalans och tonernas hjertliga lära, de tjasas af den och förmildras derigenom till lynne och karakter. För att vänja dem vid den huldä omsorgen om andra, ja om sjelfva djuren, underhållas vid inrättningen dufvor, kaniner m. fl. hvilka matas och njuta vård af barnens händer. Ehuru vid behöfliga tillfällen visst icke allvar i bestraffning saknas, så behandlas barnen i allt med faderlig ömhet och omvårdnad. De finna sig lyckliga i sin ställning och anse sig äga ett fädernehem, hvilket de flesta bland dem förut saknat. De lämpa sig efter lärarens tillrättavisningar och råd mera af kärlek än af fruktan; och om än den strängaste ordning, regelmässighet och tystnad åläggas dem under arbets- och måltidstimmarna, så äro de deremot under frihetsstunderna så mycket mera berättigade att med glädtighet och skämt ostördt få fortsätta sina oskyldiga lekar, uti hvilka de varma barnvännerna Margelan och Collas både för att vederqvicka sig sjelfva och muntra barnen icke sällan ses

deltaga. Inrättningen förevisar välsignelserika frukter och besökes begärligt af främlingar. En Rysk Grefve Stroganov har uti inrättningens minnesbok tecknat, att han med glädje skulle påminna sig de lärdomar, hvilka han derstädes inhämtat, och yttrade vid sitt afsked, att han med denna stiftelse till föresyn ville söka bereda framgång för likartade välgörenhetsföretag inom sitt fädernesland. Man bör icke betvifla, att han ju dermed håller ord, och att han deri skall lyckas, ty räddningshuset är en planta, som så lätt låter flytta sig, och som så väl trifves under alla luftstreck.

Önskeligt vore visserligen, att enskilda förenade sig om bildandet af räddningshus äfven i andra provinser af Sverge än Skåne. Det synes af de efterdömen, hvilka ej mindre Råby än de öfriga räddningshusen lemna, som dessa stiftelser lättast tillvägbringas genom enskilda människovänners förenade bemödanden och bäst ordnas och vidmakthållas genom municipalstyrelser. Räddningshusen äro de odlingsfält, på hvilka den ädelsinnade Possessionaten, Embetsmannen och Handlanden kunna nedlägga sina öfverflödiga kapitaler utan förebråelse att hafva ändamålslost bortkastat dem liksom utan längtan efter en högre belöning än några blad af den ek eller lager, som de räddade barnen plantera till sina välgörares åminnelse.

Men skulle enskilda antingen icke vara hogade eller icke kunna bilda ett tillräckligt antal räddningshus, så synes det vara Statens interesse, jag vill icke säga, pligt att göra det, sålänge den icke äger något säkrare medel att hindra eländet, besegra brottet och sprida upplysning och sedlighet inom alla riktningar af samhällets lägsta

sferer. Det var en tid, då man trodde sig genom straffens hårdhet, grymhet och omensklighet bäst afskräcka från brottslighet och säkrast trygga samhället för dess följder. Men man fann sig slutligen bedragen i sin väntan. Man såg stölder begås på sjelfva afrättsplatsen, i granskandet just af den i galgen hängande tjuften; och man fann af detta och andra exempel, att sjelfva dödsstraffen, de må vara så kvalificerade som helst, icke äro tillräcklig varnagel och motvigt mot brotten. Man kan vara derom förvissad, att ej en gång blixten af den svängda bilan eller anblicken af det griftmörka fängelset så motarbete och kufva de dämoniska böjelsernas välde öfver den förhärdade missdådarens själ som några hjertgripande ord eller passande bestraffningar skulle kunnat göra, om de på honom blifvit använda under de yngre åren.

Men äfven i blott och bart oeconomiskt hänseende och efter pecuniär beräkning har räddningshuset ett gifvet företräde framför fängelset. Enligt sin natur hör det förra till de närande inrättningarne i samhället, då det sednare alltid måste komma att räknas bland de tärandes antal. De penningesummor, som Staten anslår till förbrytarens och fästningars underhåll äro i de flesta fall hvad man kallar utkastadt mynt, som aldrig inbringar något egentligt intresse. Hvad som återigen användes på räddningshuset och dess omyndiga, är ett Kapital, insatt i en sparbank, som oftast i framtiden gifver mångfaldig procent i de driftiga och skickliga arbetare, som räddningshuset tid efter annan låter utgå i samhället, och hvilka från de yrken, hvaråt de egna sig, årligen komma att skatta betydliga summor till staten. Och då dessutom de

till lifstidsfångelse dömda förbrytarne icke sällan tillbrin-
 ga flera decennier inom fängelsemurarne, och de vid rädd-
 ningshuset upptagna barnen merändels genomgå sin kurs
 på 3 till 4 ja stundom färre år, och under denna tid icke
 för sitt underhåll behöfva mera än hvad som motsvarar
 arresteranternas fängstraktamenter under lika många år; så
 är det tydligt, att kostnaden för det i räddningshuset för-
 bättrade barnet, jemförd med kostnaden för den i fängel-
 set på lifstiden inspärrade brottslingen sannolikt i de fle-
 sta fall blifver som 1 till 10, och att underhållet af
 räddningshus vid sidan af fångelser i sjelfva verket lärer
 till icke obetydlig besparing för statskassan. Men denna
 pecuniära vinst är dock alltid af underordnad beskaffen-
 het i jemförelse med vinsten af den moraliska, religiösa
 och praktiska bildning, som räddningshusen sprida ända
 ned till de råaste och mest förvildade individerna inom
 samhällskretsen. Hos oss är denna christliga omtanka för
 de olyckliga nu först väckt och blott dess första, men
 också svåraste, lärospån aflagd. Räddningshus äro grun-
 dade, och deras välgörande verkningar ådagalagda, men
 de äro sjelfve ännu barn; som barn möta de oss med
 bedjande blick och med utsträckta armar!